

«Il secret da Geraldina»

Ina parola d'uffants ch'intganta er ils creschids

■ Il 2008 è cumparida la versiun rumantscha dal cudesch talian «Il segreto di Geraldina». Il cudesch raquinta da la mattetta Geraldina. Ella e ses tat èn ils meglers amis. Ensem fan els viadis da scuverta en il mund real ed en munds da fantasia. Els observan las bellezas dal preschent, scuvan ils misteris dal passà ed èn fascinads da la forza da l'imaginaziun ch'als maina en il mund da prinzis e dialas. Suenter la mort dal tat vul Geraldina realisar ses secret ch'ella numna «regina dals cors».

Il cudesch exista ultra da la versiun taliana e rumantscha er en in'ediziun tudestga. Tuttas trais versiuns èn cumparidas en la chasa editura «dino&pulcino» a Ligonetto. Er l'autura e l'illustratura dal cudesch derivan dal Tessin. Elena Wullschleger Daldini ha fatg ina furmazion da terapia d'art e lavurà en la partiziun d'educaziun e famiglia da Radio e Televisiun da la Svizra taliana. En il fratemp ha ella edì divers cudeschs d'uffants. Fiorenza Casanova è sa scolada en grafica a Lugano e Londra e lavura sco artista ed illustratura.

Geraldina e ses tat han in secret

Geraldina era la pitschna da set soras. Ses bab era medi da citad e da champagna; e la mamma era fatschentada cun tegnair en urden la pratica. Per manar ils pitschens sin auters patrats, aveva la mamma cudeschs illustrads. En quels cumparevan curiosas locomotivas buffantas, chavals cun la coma sgulatschanta, urs da glatsch e pinguins che lasavan discurren.

Sin las collinas che circumdavan la citad stevan clutgers alvs, veglias turs e pitschens chastels. La via che gieva fin si là sumegliava in lung bindel alv amez millis mailers. La cuntrada era plain flatgs cotschens, mellens e verds. L'odur era uschè intensiva sco sch'in spiert sgulatschass tranter las plantas e purtass ellas giu sin las vias da la citad, en las chasas, en ils biros, en las stanzas da scola ed en baselgia.

Or dals chamins sur ils tetgs ed or da las pli autas fanestras dals clutgers cuchegiavan chantadurs ed arlechins, vagabunds e vegls sabis, mattas graziusas ed utschels curius.

Las soras da Geraldina avevan blier da far. Per ellas era il temp da las parolas gia daditg passà. Ellas rumivan las curunas per metter là ils ordinaturs e manuals. Vittoria s'imaginava da daventar pli tard in'advocata capabla. Viola amava la musica; ella aveva ina vusch dultscha ed amabla. Virginia era fotografa e capabla da tschiffar la natira

Il cudesch datti en trais variantas linguisticas: talian, rumantsch e tudestg.

e las lunas dals umans. Autras soras avevan decis d'avair ina gronda famiglia cun blers uffants ch'ellas pudevan far ventiraivels.

Il tat aveva num Franz. El era istoriograf, ed ils prinzis, dals quals el raquintava, avevan propi vivi. Mintgant vegniva el per Geraldina en ses vegl Käfer verd smaragd ed els charravan ensemen vers las collinas. Els gievan adina tar la pli auta tur. Il tat musava cun il det sin ils chastels e deva a mintgin in num. Quantas istorias che questas turs raquintavan... Ma suletmain il vent tadlava tge ch'ellas schevan.

Geraldina era fitg gugent ensemen cun ses tat Franz. Ella vegniva mai stancla da tadlar sias istorias; ed il tat da sia vart sfegliava uras a la lunga en ils cudeschs da Geraldina. El scheva che tut ils creschids stuessan leger istorias d'uffants... per finalmain chattar puspè quai ch'els avevan pers cun il passar dals onns. Tat Franz era il meglia ami da Geraldina, il cumplizi

da ses giavischs e siemis. E Geraldina aveva in grond siemi. El era bunamain sco in'empermischun, in secret. Al tat plascheva quest secret.

Ma il temp passava, ed en il fratemp creschiva era Geraldina. In di è tat Franz vegnì malsau ed è mort. Mintga primavaira racoltava Geraldina las emprimas flurs alvas dals mailers e las laschava crudar sin la fossa dal tat. «Jau hai numnà mes secret «Regina dals cors», ha ella scutinà in di ad el, «ti vegns a vesair ch'el daventa prest realitad», ed è s'allontanada struclond in egl vers il vegl cumplizi che surrieva si per ella d'in maletg in pau sblatgi.

Ina biblioteca per uffants da tuttas linguas e colurs

Suenter la mort dal tat passentava Geraldina bleras uras en sia chombra serrada e legeva, legeva e legeva. Mintga giada ch'ella entrava en ses reginavel, vegnivan encunter ad ella millis vuschs che scutinavan: «Igl era ina giada... avant blers, blers onns... pli lontan che las stailas... da l'autra vart da la mar...»

In di, cura che Geraldina è ida or da chasa, ha ella emblidà da serrar endretg la fanestra. In vintin ha cumenzà a sautar tranter las faudas blauas dals sumbrivals ed ha sveglià ils bustabs che durmivan tranter las paginas dals cudeschs. Alura ha in suffel auzà en l'aria ils vocals e consonants e pendi las ghirlandas da peds tranter las plantas sin la piazza.

En in batterdegel han dialas, gnoms, prinzis e retgs cumenzà a far rudè-rudella. As imaginai: Pinocchio sgulava e la stria d'Alvetta sautava. Il giat aveva pers ils stivals, las furniclas avevan cumenzà a chantar e las cicadas vulevan lavurar. Poleschet na chattava betg pli la via ed il luf vuleva magliar il chatschader... Tge confusiun!

D'in mument a l'auter è il vent tschessà: «Oh!», han clamà ils peds tut surprais, «nus na savain betg pli sgular. Ma nua è Geraldina? Tut las istorias svaneschan per adina. Nagin na sa pli en tge cudesch returnar.» Alura ha la pli gronda planta stendi ora ses roms, sco sch'els fissan bratschs, ed ha ditg: «Vus pudais ruassar qua fin che Geraldina turna.» As imaginai quant surstads che tuts eran; anc mai n'aveva la glieud vis peds enstagl da flurs sin ina planta. Da tut las varts curivan natiers pitschens e gronds uffants.

Ed alura cumpara finalmain Geraldina. Ella è sa regurdada d'avair emblidà da serrar endretg la fanestra. «Quai avain nus d'engraziar ad Eolus, il dieu dal vent, quest furbaz. Tge filistucca!» In pèr uffants la suonda da stgala si: ses cor batteva fermamain... Arrivada sisum è ella currida vers la fanestra ed ha vis plain smirvegl, co ch'els vocals ed ils consonants durmivan tranter la feglia da la gronda planta.

«Horca la tatta!», ha Geraldina clamà, «els han prendì la feglia sco tarpuns sgulants. Ma nua crain els da pudair sa tschentar? Tranter questas paginas duain els puspè turnar.» Forsa sa sentivan els sulets? U inutils, perquai ch'els eran simplamain serrads en in cudesch? Geraldina è daventada pensiva ed... uss era el qua, il mument, dal qual ella aveva siemià gia daditg. Geraldina ha surris, alura ha ella splatschà en ils mauns e las letras furbras èn sguladas tranter las paginas e las cuvertas, sco sch'insatgi avess fatg striegn. Igl è vegnì quiet. Els cudeschs taschevan puspè.

Ils uffants han guardà enturn plain smirvegl: quants cudeschs che durmivan qua sin las curunas. «Quant bel ch'i fiss da pudair returnar mintga di en questa chombra. Qua pon ins scuvrir tantas chaussas, inscuntrar tants amis, explorar tants siemis», suspiravan ils uffants.

Ed uschia è il siemi da Geraldina i

perseveranta e pazienta. Cun eglis vivs ed empatia observa ella la vita or da la perspectiva d'in uffant. Ella passenta ils dis cun simplas chaussas.

Las figuras che determineschan il preschent da la mattetta e l'accumpognan vers il futur vivan en in mund plain colurs ed amuraivladad. Quai èn il bab-medi, la mamma-flurista, il plevon devozius, las numerusas soras, la chaura Zuletta, il giat Chiù ed il char tat Franz. Da quests fils è damai tessida l'amur, ed «il secret da Geraldina» è in'istoria davart l'amur.

La mattetta e tat Franz èn amis per la vita. Els fan ensem viadis aventurus en in vegl Käfer verd smaragd ed inventan plans secrets. Il temp percurra – sco adina – sia via infinita e sa mussa mintgant sco generus, mintgant sco avar. Geraldina crescha spert e siemia dal futur, entant che tat Franz vegn malsau e mora. A la biadia amada lascha el enavos sems che vegnan a purtar blers fritgs.

Plain respect ed en regurdientscha dal passà cuntinescha la giuvna protagonista a realisar il project ambizius, urgent e secret. Il siemi madira, crescha e mitscha or dal truclet. En in'atmosfera magica e mirvegliusa vegn inaugurada ina biblioteca. Quella n'enconrada nagins cunfins ed è in lieu per numerus barats, teaters mirveglius e bels inscuntes.

La parola celebrescha ils cudeschs, las amicizias, las passius ed ils miraculs da l'imaginaziun. Igl è in'istoria simpla e perquai curaschusa, che vegn raquintada plaunsieu e cun ina fina melancolia. Ella renunzia sapientivamain a bleras acziuns. «Il secret da Geraldina» è ina parola che para a prima vista scritta per ils uffants. Ma tgi che legia a moda attenta, scuvra spert ch'il text e las illustraziuns speran instantamain d'intgantar era ils creschids.

Las vivas penelladas da las illustraziuns da Fiorenza Casanova correspund

Elena Wullschleger (autura) e Fiorenza Casanova (illustratura dal cudesch).

en vfigur. Ella ha avert la «Regina dals cors», l'emprima biblioteca per uffants da tut las linguas e colurs. Da qua davent s'avrivan ils cudeschs en la gronda chombra da Geraldina mintga di. Els uffants vegnivan, e las dialas, ils prinzis, las reginas ed ils retgs, ils lufs, las luschainas, ils monsters e las raunas, ils striuns e las strias prendevan els per il maun ed als manavan en lur pajais ed en lur istorias.

Ina parola ch'intganta er ils creschids

En la prefaziun dal cudesch scriva Maria Rosaria Valentini: «Ils siemis sa chattan gia da vegl ennà en in truclet. Geraldina tschertga en in auter lieu. In lung bindel – d'odurs e sentiments, da tuns e glischur – ans porta en cuntradas lontan. Geraldina ha in spiert alert, è

dan a la sensibladad da l'autura, Elena Wullschleger Daldini. L'artista suonda ils eveniments sco sch'ella sgulass tranter ils peds, ed ella reprenda tant ils messadis explicitis sco era ils inexplicitis ed als unescha cun la vasta fantasia da l'autura. Els maletgs, en lur gieu da colurs e moviments, reveleschan in stil nunconfundibel ed in'alta qualitat artistica.

La presentaziun:

Elena Wullschleger / Fiorenza Casanova. Il secret da Geraldina. Ligonetto 2008.

Dapli infurmaziuns:

chatta.ch/?id=1338&hiid=615
www.chatta.ch

«In vintin ha sveglià ils bustabs che durmivan tranter las paginas dals cudeschs.»